

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY RUDNA
NA 2021 ROK**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
ROZDZIAŁ I	
STAN PROBLEMÓW I ZASOBÓW	4
A. DANE STATYSTYCZNE	4
B. PRZEMOC I INNE SZKODY W RODZINIE Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM	6
C. NARUSZANIE PRAWA I PORZĄDKU PUBLICZNEGO PRZEZ OSOBY NIETRZEŻWE	6
D. WYNIKI DIAGNOZY LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RUDNA	7
E. STAN ZASOBÓW DO REALIZACJI PROGRAMU	13
ROZDZIAŁ II	
DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	14
ROZDZIAŁ III	
CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	16
ROZDZIAŁ IV	
ZADANIA DO REALIZACJI Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	17
ROZDZIAŁ V	
ZADANIA DO REALIZACJI WYŁĄCZNIE Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	18
ROZDZIAŁ VI	
ZADANIA DO REALIZACJI WYŁĄCZNIE Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII.....	19
ROZDZIAŁ VII	
MONITORING I EWALUACJA	20
ROZDZIAŁ VIII	
USTALENIA KOŃCOWE, W TYM ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	20

WPROWADZENIE

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713), a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277) oraz art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.).

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymywania się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawcza i informacyjna;
- ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitacja i reintegracja osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna;
- leczenie, rehabilitacja i reintegracja osób uzależnionych;
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania narkomanii dla gminy Rudna, zwany dalej Programem, jest elementem „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rudna na lata 2017 – 2022”. Program opracowano zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016 – 2020, przy uwzględnieniu wskazówek wynikających z rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna, przeprowadzoną w 2020 roku.

Dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, jak i przeciwdziałania narkomanii, prowadzą do wniosku, że zarówno profilaktyka, jak i leczenie osób uzależnionych od alkoholu, czy narkotyków są zbieżne. Zatem zasadnym jest połączenie zadań tych dwóch obszarów w jednym programie.

ROZDZIAŁ I

STAN PROBLEMÓW i ZASOBÓW

A. Dane statystyczne

a) dotyczące alkoholu:

Według wskaźników Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 2% Polaków jest uzależnionych od alkoholu, natomiast osób pijących szkodliwie jest 5-7% populacji.

Przyjmując ten wskaźnik w naszej gminie ok. 151 osób jest uzależnionych od alkoholu, a ok. 452 osoby piją szkodliwie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczących sprzedaży alkoholu, średnie spożycie czystego alkoholu na jednego mieszkańca Polski od 2007r. wynosi ponad 9 litrów. W 2017 roku wynosiło – 9,45 litra, w 2018r. - 9,55, a w 2019r. - 9,78 litra. To najwięcej od kiedy zaczęto prowadzić badania w 1993 roku, kiedy to spożycie alkoholu wynosiło 6,52 litra. W 2019 roku najczęściej spożywanym alkoholem było piwo – 97,1 litrów na jednego mieszkańca (spadek w stosunku do poprzedniego roku o 3,4l.), wino i miód pitny – 6,2 litrów (wzrost o 0,2l.), a wyroby spirytusowe - 3,7 litra (wzrost o 0,4l.). Z kolei spożycie napojów alkoholowych w procentach w przeliczeniu na 100% alkohol w 2019r. wynosiło następująco: 7,6% spożycie wina i miodów pitnych (w 2018r. - 7,5%), 37,8% spożycie wyrobów spirytusowych (w 2018r. - 34,6%) i 54,6% spożycie piwa (w 2018r. - 57,9%).

W gminie Rudna kwota ze sprzedaży napojów alkoholowych w 2017r. wyniosła – 5.043.812,56 zł, w 2018r. - 4.948.946,13zł, a w 2019r. - 5.909.368,29zł. I jak co roku największa jest wartość sprzedanego piwa, na drugim miejscu są mocne alkohole pow.18%, a najmniej sprzedaje się wina. Kierując się wyliczeniami PARPA ustalono, że spożycie czystego alkoholu w 2019 roku na jednego mieszkańca gminy Rudna wyniosło 7,25 litra.

W 2019r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej prowadziła postępowanie wobec 32 osób z problemem alkoholowym. Komisja skierowała 11 osób na badania przez biegłego celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia i wskazania rodzaju zakładu leczenia odwykowego, z tego na badanie zgłosiło się 6 osób. U 6 osób stwierdzono uzależnienie od alkoholu i konieczność podjęcia leczenia odwykowego. Wobec 7 osób Komisja wystąpiła do Sądu Rejonowego w Lubinie o nałożenie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego – 2 osoby sąd zobowiązał do podjęcia leczenia w stacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego, 5 osób w niestacjonarnym zakładzie. Leczenie odwykowe podjęły 4 osoby - 1 z nakazu sądu, 3 dobrowolnie.

W 2017 roku do Punktu Konsultacyjnego w Rudnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin zgłosiły się 52 osoby, w tym 47 osób uzależnionych od alkoholu i dwie osoby z problemem narkotykowym. 19 osób było motywowanych do podjęcia leczenia odwykowego. W 2018 roku do Punktu zgłosiło się 40 osób, w tym 36 osób uzależnionych od alkoholu i jedna z problemem narkotykowym. 36 osób było motywowanych do podjęcia leczenia. Z kolei w 2019 roku do Punktu Konsultacyjnego zgłosiło się 30 osób, w tym 27 osób uzależnionych od alkoholu i jedna z problemem narkotykowym. 28 osób było motywowanych do podjęcia leczenia.

b) dotyczące narkotyków:

Z raportu opracowanego przez Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii pn. „Raport o stanie narkomanii w Polsce 2018” wynika, że w ciągu ostatniego roku odsetek osób w wieku 15-64 lata używających narkotyki wyniósł 4,7%. Z tym wynikiem Polska uplasowała się na 16 miejscu wśród krajów UE, w przeciwieństwie do zażywania alkoholu, gdzie z wynikiem 89,7% znajdujemy się na miejscu drugim. W przypadku młodych dorosłych (15-34 lata) rozpowszechnienie używania narkotyków w ciągu ostatniego roku jest wyższe niż w całej populacji. W krajach z najwyższymi wskaźnikami, jak w Czechach (23,5%) i Francji (23,1%), jest to co czwarta osoba, a we Włoszech co piąta (21%). W Polsce odsetek osób używających narkotyków w wieku 15-34 lata wyniósł 10%, mimo to Polska nadal znajduje się w grupie krajów o niższych wskaźnikach. Najczęściej używanym narkotykiem jest marihuana, którą zażywają częściej mężczyźni niż kobiety. Inny obraz sytuacji mamy w przypadku używania przetworów konopi przez młodzież.

Według danych statystycznych Policji w gminie Rudna w roku 2017 odnotowano 2 przestępstwa narkotykowe, w 2018r. - 3, natomiast w 2019 r. – 2. Wszystkie przestępstwa dotyczyły osób dorosłych.

B. Przemoc i inne szkody w rodzinie z problemem alkoholowym.

Istotnym czynnikiem ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu. W 2019 roku w Polsce policjanci podjęli 74.313 interwencji (z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”) w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie. Ogólna liczba ofiar przemocy liczyła 88.032, z tego 74% stanowiły kobiety, 12% mężczyźni i 14% małoletni. Prawie 57% osób stosujących przemoc w rodzinie było pod wpływem alkoholu.

W Gminie Rudna w 2019 roku policjanci z Komisariatu Policji w Rudnej przeprowadzili 51 interwencji domowych. Ze wszystkich interwencji 9 (18%) związanych było z przemocą domową z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”, w tym w 8 przypadkach wobec kobiet, a w jednym wobec mężczyzny. W 7 przypadkach sprawcą była osoba nietrzeźwa. Wobec 3 sprawców przemocy w rodzinie prowadzone było postępowanie karne, które zakończyło się aktem oskarżenia.

Z danych PARPA wynika, że w Polsce 943 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 r.ż. ma rodziców z problemami wynikającymi z picia. Populacja ta stanowi ok. 13% tej grupy wiekowej.

Nadużywanie alkoholu doprowadza również do zaniedbań, demoralizacji, przestępczości, ubóstwa i stresu. W gminie Rudna spośród 328 osób/ rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2019 roku 33 osoby, w 26 rodzinach, mają problem alkoholowy. Z ww. osób uzależnienie od alkoholu stwierdzono u 21 osób, 5 osób utrzymuje abstynencję od alkoholu, 28 osób pije szkodliwie. W 6 rodzinach z dziećmi rodzice mają problemy alkoholowe, u których zdiagnozowane jest uzależnienie od alkoholu co najmniej jednego z rodziców i/lub nadużywają alkoholu. Łącznie w rodzinach z problemem alkoholowym wychowuje się 18 dzieci.

W związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie w 2019r. Zespół Interdyscyplinarny prowadził działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” w 18 rodzinach, w tym w oparciu o wszczętą w 2019 roku procedurę – w 13 rodzinach. W 13 rodzinach przemocy towarzyszył problem alkoholowy, co stanowi 72% z ogółu rodzin, w których występuje przemoc.

C. Naruszanie prawa i porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe.

Działania podjęte przez Komisariat Policji w Rudnej:

L.p.	Nazwa działania	2017 rok	2018 rok	2019 rok
1.	Liczba odnotowanych przypadków naruszeń porządku publicznego związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych	111	67	74
2.	Liczba osób kierujących pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości, w tym:	26	14	12
	-liczba osób, którym zatrzymano prawo jazdy	7	10	6
3.	Liczba osób przewiezionych do izby wytrzeźwień lub innych miejsc, w tym:	15	13	22
	- dorosłych	15	13	22
	- nieletnich	0	0	0
4.	Liczba wypadków drogowych spowodowanych przez osoby nietrzeźwe, w tym:	1	2	0
	- liczba osób, którym zatrzymano prawo jazdy	1	2	0

Ponadto w 2019r. Policja pouczyła 50 osób oraz nałożyła 21 mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym.

Na podstawie powyższych danych obserwuje się spadek liczby osób kierujących pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości, co może świadczyć o większej świadomości kierowców co do konsekwencji jazdy pod wpływem alkoholu. Ponadto zauważa się wzrost liczby osób przewiezionych do izby wytrzeźwień lub innych miejsc, co z kolei może wynikać ze zwiększonego wpływu alkoholu na zachowania negatywne u osób spożywających alkohol. Zalecane jest prowadzenie dalszych działań profilaktycznych wobec kierowców, monitorowanie stanu bezpieczeństwa w miejscach publicznych, głównie w pobliżu punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz kontrola punktów w zakresie przestrzegania przepisów określonych w art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

D. Wyniki diagnozy lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna

W 2020r. opracowana została diagnoza lokalnych problemów społecznych w gminie Rudna. W celu przeprowadzenia diagnozy w sierpniu i we wrześniu 2020r. przeprowadzono **badanie ankietowe**, które objęło trzy wybrane grupy mieszkańców: uczniów z klas IV- VI szkół podstawowych, dorosłych mieszkańców gminy oraz sprzedawców w punktach sprzedaży alkoholu. Łącznie w badaniu wzięło udział 482 osoby, w tym:

- 281 uczniów (149 dziewcząt (53%) oraz 132 chłopców (47%)) ,
- 185 dorosłych mieszkańców gminy Rudna,
- 16 sprzedawców napojów alkoholowych.

Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, takich jak:

- problem spożywania alkoholu zarówno przez dorosłych jak i młodzież, dostępność produktów alkoholowych na terenie gminy,
- problem przyjmowania narkotyków przez młodzież jak również ich dostępność na terenie gminy, opinie i postawy wobec substancji psychoaktywnych,
- zjawisko przemocy w rodzinie, postawy i opinie względem tego problemu,
- inne uzależnienia takie, jak uzależnienie od Internetu, czy gier hazardowych,
- formy spędzania wolnego czasu przez młodzież z terenu gminy Rudna.

Młodzież a substancje psychoaktywne

Z badań ogólnopolskich ESPAD, przeprowadzonych w 2019r z młodzieżą 15 i 17- letnią wynika, że alkohol okazał się najbardziej popularną substancją psychoaktywną wśród młodzieży, przy czym chłopcy piją częściej niż dziewczęta. Dane zebrane w badaniu świadczą, iż najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Picie alkoholu staje się bowiem zachowaniem powszechnym wśród młodzieży i nie dotyczy on już tylko tzw. trudnej młodzieży i osób dorastających w rodzinach dysfunkcyjnych.

Podczas badań przeprowadzonych z uczniami gminy Rudna zdecydowana większość młodych respondentów uznała, że alkohol jest szkodliwy dla zdrowia – taką opinię wyraziło aż 92,5% ankietowanych uczniów. Nie zniechęca to jednak młodych ludzi do sięgania po alkohol. Należy zwrócić szczególną uwagę, że nadal pewien procent ankietowanych uczniów nie uświadamia sobie jakie jest niebezpieczeństwo spożywania alkoholu.

Wśród uczniów najwięcej osób jest zdania, że młodzież sięga po alkohol, aby dopasować się do kolegów – tak twierdzi 59,8% uczniów. Może to świadczyć o tym, że młodzież ma kłopot z radzeniem sobie z presją grupy oraz asertywną postawą wobec sytuacji namawiania przez kolegów/koleżanki do picia alkoholu. Duża część młodych ludzi uważa, że alkohol jest sposobem,

by dobrze się bawić –22,1% wyraziło taką opinię. O chęci pocucia się dorosłym mówi także duża część badanej młodzieży– 41,3% uczniów. Niestety jest też część młodzieży, która uważa alkohol za sposób na radzenie sobie z problemami w domu, czy w szkole – 27% uczniów jest tego zdania. Około 3,2% badanych uczniów wybierając odpowiedź „inne” wskazywało ciekawość, chęć zaimponowania rówieśnikom, odreagowanie na stres, ale także zaburzenia depresyjne.

Obecnie wiek inicjacji alkoholowej drastycznie się obniżył, co istotne nadal się obniża, a jak donoszą najnowsze badania przypada obecnie na 12 rok życia, czyli szóstą klasę „podstawówki”.

W gminie Rudna również wśród uczniów szkoły podstawowej są osoby, które piły alkohol – 10% (28 osób) ma już inicjację alkoholową za sobą i także potwierdziły to osoby z klasy VI. Oznacza to, iż alkohol jest niestety bardzo rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród badanej grupy młodzieży, po który coraz częściej sięgają nastoletnie dziewczęta. Także w tym przypadku to większa liczba dziewcząt niż chłopców inicjację alkoholową ma już za sobą. Dane te przedstawia poniższa tabela:

Inicjacja alkoholowa wśród badanej młodzieży		
	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 6	0	3
Klasa 7	4	4
Klasa 8	12	5

Wśród młodzieży, która deklarowała picie alkoholu 50% przyznaje, że rodzice wiedzą o ich picciu. Można zatem mówić o pewnym przyzwoleniu dorosłych na picie wśród młodzieży.

Z kolei na pytanie, kiedy uczniowie po raz ostatni pili alkohol, odpowiedziało 13,9% (39 osób) uczniów (czyli więcej niż odpowiedziało na pytanie dotyczące inicjacji alkoholowej). Z tej grupy około 35,9% osób deklaruje bieżące używanie alkoholu. Picie alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy zadeklarowało większość, bo 64,1% uczniów. Tabele poniżej ponownie przedstawiają rozkład odpowiedzi w poszczególnych klasach oraz ze względu na płeć badanych.

	Spożywanie alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem - w liczbach		Spożywanie alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem- w liczbach	
	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 4	-	2	-	-
Klasa 5	-	-	1	1
Klasa 6	-	-	1	4
Klasa 7	1	2	3	2
Klasa 8	5	4	8	2
Nie podano	-	-	-	3

Jako najczęściej spożywany alkohol w największym odsetku młodzież wskazała piwo – 62,9% badanych, którzy wcześniej deklarowali picie alkoholu. 8,6% badanych wskazało wino i tyle samo wódkę, a 20% uczniów z tej grupy wskazało słodkie alkohole. Z kolei incydenty upicia się deklarowały tylko osoby z klasy VIII (2 dziewczyny i 1 chłopiec).

Około 1/5 ankietowanych uczniów jest zdania, że zakup alkoholu w gminie Rudna jest łatwo dostępny dla osób poniżej 18 roku życia. Dane te mogą świadczyć o tym, że prawo dotyczące zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim jest na terenie gminy Rudna w dużym stopniu respektowane. Mimo to należy wzmacniać tendencję kontroli oraz dążyć do całkowitego zaniku incydentów sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

Analizując otrzymane wyniki badań przeprowadzonych wśród młodych mieszkańców gminy można wnioskować, że najważniejszy zdaje się być problem picia alkoholu – 10% uczniów deklaruje, że inicjację alkoholową ma już za sobą. W grupie tej znaczną część stanowią dziewczęta. Dodatkowo już wśród uczniów szkoły podstawowej są osoby deklarujące picie bieżące, a także przyznające się do upijania się (6%). I tu również przewagę stanowią dziewczęta. Mało tego, wśród młodzieży, która deklarowała picie alkoholu 50% przyznaje, że rodzice wiedzą o ich picciu. Można zatem mówić o pewnym przyzwoleniu dorosłych na picie wśród młodzieży. Być może też dlatego jednym z powodów, jakie młodzi ludzie wskazują jeśli chodzi o sięganie po alkohol, jest chęć pocucia się dorosłym – 41,3% tak uważa.

Istotne jest zatem kontynuowanie programów profilaktycznych i prewencyjnych, szczególnie ukierunkowanych na prezentację ryzyka szkód zdrowotnych i innych, zwłaszcza skierowanych do młodszej grupy młodzieży, w celu dążenia do podwyższenia wieku inicjacji alkoholowej. Programom edukacyjnym powinny towarzyszyć również działania profilaktyczne skierowane do rodziców, gdyż istotnym czynnikiem chroniącym młodzież przed spożywaniem alkoholu są prawidłowe postawy rodzicielskie, a w szczególności brak przyzwolenia na picie napojów alkoholowych przynajmniej do czasu osiągnięcia pełnoletności. Wyniki badań wskazują na potrzebę edukacji rodziców w tym zakresie.

Młodzież a narkotyki

Badania przeprowadzone na terenie Polski wskazują, że problem narkotykowy dotyczy coraz większej liczby młodych osób. Zgodnie z wynikami badań ESPAD z 2019 roku do szerokiej grupy innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych należą takie substancje legalne jak leki przeciwbólowe i nasenne, czy substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych. Z ww. badań wynika, że odsetek uczniów sięgających po „dopalacze” uległ zmniejszeniu z 10-12% na niewiele ponad 5%. Używanie „dopalaczy” jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Większość badanej młodzieży z gminy Rudna, 84,3% uczniów, jest zdania, że używanie substancji psychoaktywnych, nawet sporadycznie, nie jest bezpieczne. Jednak mimo tej zdecydowanej większości, nadal 6,4% ankietowanych jest przeciwnego zdania, a więc z większą łatwością mogą sięgać zarówno po narkotyki, jak i dopalacze.

Pośród ankietowanych uczniów 1,8% (5 osób) przyznało, że miało kontakt z narkotykami. Warto w tym miejscu podkreślić, że jeśli chodzi o narkotyki nie można mówić o bezpiecznej dla organizmu ilości, czy o racjonalnym i kontrolowanym ich używaniu. Nawet jednorazowe przyjęcie narkotyku może skutkować uzależnieniem. Poniżej tabela przedstawiająca wyniki w poszczególnych grupach wiekowych. Biorąc pod uwagę płeć, jak widać, w przypadku kontaktu z narkotykami dominują chłopcy.

Używanie narkotyków wśród badanej młodzieży		
	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 6	1	1
Klasa 7	-	1
Klasa 8	-	2

Na pytanie, kiedy ostatnio mieli kontakt z narkotykami, tak więc pytanie dotyczyło bieżącego wskaźnika używania narkotyków (w ciągu ostatnich 30 dni) oraz eksperymentowania z nimi (w ciągu ostatnich 12 miesięcy), odpowiedzi udzieliło nieco więcej uczniów niż wcześniej deklarowało kontakt z narkotykami, bo 8 osób. Jedna osoba z klasy 8 (dziewczyna) przyznała się do używania narkotyków w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, pozostali, którzy udzielali odpowiedzi, zadeklarowali kontakt w przeciągu ostatniego roku przed badaniem (klasa 4 – 1 chłopiec, klasa 5 – 1 chłopiec, klasa 6 – 1 dziewczyna, klasa 8 – 2 chłopców oraz dwóch chłopców, którzy nie podali w ankiecie klasy, do której uczęszczają). Młodzież, która miała kontakt z substancjami psychoaktywnymi została zapytana także o to, jakich substancji używa najczęściej. W tym przypadku 6 osób wskazało na leki (1 chłopiec z klasy 8, 1 chłopiec z klasy 6, 3 chłopców z klasy 5, 1 chłopiec z klasy 4), 2 osoby na marihuanę (2 dziewczyny z klasy 8), a jedna grzyby halucynogenne (chłopiec z klasy 8). Potwierdza to niejako informacje, o których wspominają coraz częściej specjaliści terapii uzależnień, że coraz więcej młodych ludzi używa leków, także tych sprzedawanych bez recepty w celu odurzenia się.

Problem wśród młodych mieszkańców gminy stanowią niestety także inne substancje psychoaktywne. Co jeszcze bardziej niepokojące, już w szkole podstawowej znalazły się osoby deklarujące używanie narkotyków – 2,5%. Dodatkowo młodzi ludzie przyznają, że znają w swoim otoczeniu osoby, które „biorą” narkotyki, a sami uważają, że sporadyczne zażywanie narkotyków jest bezpieczne – 6,4% jest tego zdania. Odsetek może wydawać się niewielki, co nie zmienia faktu, że stanowi zagrożenie. Nasuwa się zatem potrzeba informowania ich o niebezpieczeństwach, jakie wiążą się z choćby jednorazowym zażywaniem narkotyków, zwłaszcza jeśli mowa o nadal „popularnych” wśród młodzieży dopalaczach. Dlatego ważne jest prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, skierowanych do całych grup dzieci i młodzieży, celem zmniejszenia lub eliminowania czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów uzależnień oraz wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój.

Młodzież a przemoc

Z „Ogólnopolskiej diagnozy skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci” z 2018 roku, przeprowadzonej przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że przeważająca większość polskich nastolatków (młodzież w wieku 11-17 lat) – 72% doświadczyła w swoim życiu przynajmniej jednej formy krzywdzenia. Młodzież najczęściej doświadcza przemocy rówieśniczej – 57%. Ofiarami przemocy ze strony bliskich osób dorosłych padło w ostatnim roku 27% badanych.

Przemoc naszej młodzieży kojarzy się głównie z biciem kogoś – 71,2% uczniów wybrało właśnie tę odpowiedź. Trudno się z nimi nie zgodzić, jednak należy pamiętać, że przemoc to nie tylko bicie. Możemy mieć do czynienia z przemocą fizyczną, ale także psychiczną (wyśmiewanie wybrało 29,9% uczniów), ekonomiczną (niezabezpieczenie podstawowych środków wybrało jedynie 7,1% uczniów), czy niestety popularną w ostatnim czasie cyberprzemocą – szykany w internecie za przemoc uważa 25,3% uczniów.

Połowa ankietowanej młodzieży zetknęła się ze zjawiskiem przemocy – 49,1% uczniów. Jest to bardzo duży odsetek badanej młodzieży, tym bardziej, że bardzo często młodzi ludzie nie chcą przyznać się do sytuacji, kiedy to padają ofiarą przemocy, niezależnie gdzie ma ona miejsce. Niestety najwięcej osób zetknęło się z przemocą w szkole – 34,2% uczniów, zwłaszcza rówieśniczej. Warto też wspomnieć, że osoby, które na pytanie „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś zjawiska przemocy i gdzie” wybierały odpowiedź „inne”, wskazywały na stosowaną wobec nich przemoc zarówno w domu, jak i w szkole, ale także na podwórku, u sąsiadów, czy w sklepie. Poniższa tabela przedstawia doświadczanie przemocy w różnych miejscach zarówno jeśli chodzi o płeć, jak i grupę wiekową (dane w liczbach).

	W szkole		W domu		W świecie wirtualnym		Inne	
	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy
Klasa 4	-	2	-	-	2	1	-	1
Klasa 5	7	7	-	-	-	2	1	-
Klasa 6	12	13	2	-	3	4	1	-
Klasa 7	15	20	-	-	5	7	-	3
Klasa 8	11	9	2	-	3	1	1	1
Nie podano	-	-	-	-	-	-	1	1

Można wnioskować, że częściej przemocy, zarówno w szkole, jak i w domu doświadczają dziewczęta – z całej grupy, która kiedykolwiek doświadczyła przemocy, dziewczęta stanowią 52,9%.

Na pytanie o formy doświadczanej przemocy odpowiadała cała grupa badanych. Około 1/3 wskazując odpowiedź „inne” podawało informację, że nikt z rodziny nie stosował wobec nich przemocy. Wśród pozostałych odpowiedzi, najczęściej wybieraną było przezywanie – 55,4% ankietowanych uczniów doświadczyło go, głównie ze strony rodzeństwa (brat lub siostra), ale także ze strony rodziców. Młodzi ludzie mówili także o zaczepkach ze strony rodzeństwa – 31,1% wskazań. Podobny odsetek badanych uczniów wskazał na szturchanie (24,6%) oraz wyśmiewanie (23,6%), również ze strony rodzeństwa.

Z badań wynika, że 49,1% młodzieży deklaruje, że doświadczyło przemocy, jednak w większości przypadków mowa tutaj raczej o przemocy rówieśniczej (34,2% doświadczyło przemocy w szkole). Mimo to młodzi ludzie przyznają, że byli wyzywani, czy zastraszani przez najbliższych, zwłaszcza przez rodzeństwo. Tym bardziej ważna jest edukacji młodych ludzi, zarówno tych, którzy padają ofiarą pogroźek, czy wyzwisk, ale także tych, którzy być może nie do końca świadomie je stosują. Warto także dodać, że wśród młodzieży można zaobserwować pewien trend przeniesienia się przemocy w świat wirtualny. Z tzw. cyberprzemocą spotkało się 26% naszych młodych respondentów, a 20,6% przyznaje, że było sprawcą takiej przemocy w sieci. Bezspornie sytuacja ta wymaga interwencji. Bardzo ważne jest, by przekazywać młodym ludziom bardzo istotną i wyraźną informację o braku przyzwolenia i usprawiedliwienia stosowania przemocy. Stosowanie przemocy wobec innych nie jest czymś zwyczajnym i nie może być czymś powszechnym, a niestety tak często myślą młodzi ludzie.

Młodzież a inne uzależnienia

Najwięcej badanych uczniów wskazało, że uzależnić można się od telefonu komórkowego – 81,5%, Internetu – 60,9% osób oraz hazardu – 53% wskazało właśnie taką odpowiedź. Zdecydowanie wśród różnych zachowań młodych ludzi w czasie wolnym dominują te związane z Internetem i funkcjonowaniem online. Co dziesiąty uczeń gra w gry komputerowe więcej niż 5 godzin dziennie, surfuje w Internecie, czy rozmawia z kimś online. Młodzi ludzie codziennie też długo korzystają z portali społecznościowych, ale też 28,5% codziennie ponad 5 godzin słucha muzyki, czy ogląda filmy za pomocą YouTube’a, czy serwisu Spotify. Znacznie mniejszy odsetek wskazywał na zachowania związane z hazardem, takie jak granie na automatach do gier, gra w Lotto czy gry hazardowe online. Podobnie zresztą, jak działania związane z uzależnieniem od zakupów. Można zatem śmiało stwierdzić, że wśród ankietowanej młodzieży, głównym problemem, który może prowadzić do uzależnienia jest nadmierne korzystanie z Internetu. Z powodu korzystania z Internetu, czy telefonu aż 11,7% uczniów zaniedbuje swoje obowiązki, czy relacje z przyjaciółmi/rodziną. Swoój czas wolny też w dużym stopniu spędzają korzystając z telefonu (42%), czy grając w gry komputerowe (33,5%). Bardzo istotne w tym przypadku może być pokazanie młodym ludziom alternatywnych form spędzania

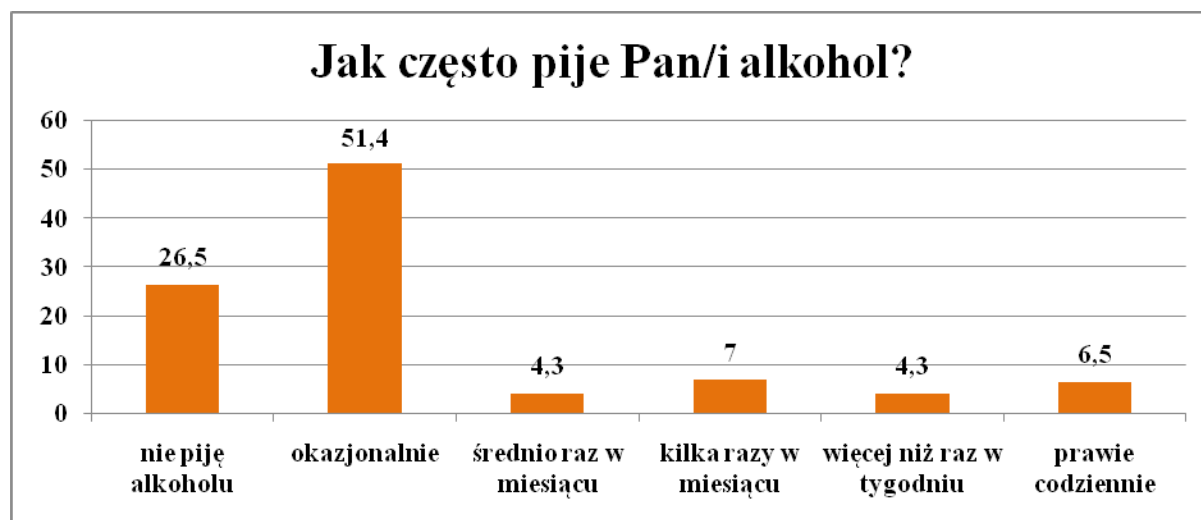
wolnego czasu, które mogą być równie atrakcyjne. Tym bardziej, że duży odsetek młodzieży deklaruje, że najchętniej spędza czas ze znajomymi, ale także uprawiając sport.

Dorośli mieszkańcy gminy a uzależnienia

Badaniem objęta została grupa 185 dorosłych mieszkańców gminy Rudna, z czego 75% stanowiły kobiety, natomiast pozostałe 25% stanowili mężczyźni.

Badani respondenci jako najważniejszy problem społeczny w gminie Rudna wskazali przemoc w rodzinie (49,2%), picie alkoholu przez młodzież (48,1%) oraz narkomanię/dopalacze (46,5%). Na kolejnych miejscach znalazły się: przemoc i agresja na ulicy, alkoholizm, przestępczość, zły stan zdrowia społeczeństwa, sytuacja mieszkaniowa, bezrobocie, spadek stopy życiowej oraz kryzys moralny. Wśród respondentów aż 43,8% osób zaobserwowało wzrost spożywania alkoholu w środowisku lokalnym. W Polsce poziom spożycia napojów alkoholowych jest na bardzo podobnym poziomie od wielu lat, obserwuje się natomiast zmiany w rodzaju alkoholu spożywanego przez Polaków.

Okolo 51,4% respondentów deklaruje, że alkohol spożywa okazjonalnie, podczas gdy 26,5% w ogóle nie pije alkoholu. O spożywaniu alkoholu średnio raz w miesiącu lub więcej niż raz w tygodniu mówi po 4,3% ankietowanych dorosłych. Co istotne 6,5% deklaruje, że spożywa alkohol codziennie. Częstotliwość spożywania alkoholu przedstawia poniższa tabela:

Wraz z wiekiem zmniejsza się nieco tendencja do częstego spożywania alkoholu. Najwięcej alkoholu spożywa grupa osób w przedziale wiekowym 18-30 lat. Na podobnym poziomie wygląda spożywanie alkoholu w grupie 31-40 i 41-50, natomiast po 50 roku spożycie alkoholu jest już znacząco rzadsze. Najczęściej spożywane jest piwo (30,8%), następnie wino (29,4%), różne rodzaje alkoholu (26,5%), wódka (7,7%) i nalewki domowe (5,6%). Można stwierdzić, że problem picia alkoholu przez osoby dorosłe na terenie gminy Rudna jest umiarkowany. Konieczne jest jednak podejmowanie działań w kierunku ciągłego jego zmniejszania.

Ponadto 44,8% badanych zna przypadki sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, co w naszym kraju jest łamaniem obowiązującego prawa i zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Jeśli chodzi o narkotyki to spora część badanych osób –19,5% twierdzi, że na terenie gminy narkotyki są powszechne i łatwo je dostać. Do używania narkotyków kiedykolwiek w swoim życiu przyznały się pojedyncze osoby – 3,8% (7 osób) badanej grupy, w wieku do 50 roku życia. Osoby te wskazywały, że biorą marihuanę/haszysz, a jedna z nich dodatkowo środki nasenne. Jedna osoba przyznaje się do używania narkotyków jeden raz w tygodniu, jedna kilka razy w tygodniu, pozostali rzadziej niż raz w miesiącu.

Około 1/3 osób badanych zna rodziny z terenu gminy Rudna, w których dochodzi do przemocy – 31,4% udzieliło takiej właśnie odpowiedzi. O tego typu sytuacjach „ze słyszenia” mówi 35,1% badanych mieszkańców. Przemocy ze strony najbliższych osób doświadczyło 15,7% ankietowanych mieszkańców Rudnej, w tym 12,4% kobiet i 11,8% mężczyzn. Ważna jest zatem edukacja mieszkańców gminy z zakresu aktualnych aspektów prawnych odnośnie przemocy, sposobach reagowania i możliwościach pomocy pokrzywdzonym.

Postawy sprzedawców napojów alkoholowych wobec alkoholu

Badaniem objęto przedstawicieli wszystkich sklepów, którzy posiadają zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych (16 osób). Z ww. grupy 87,5% respondentów uważa, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony i kontrolowany, jednak dość duża część – 12,5% uważa, że produkt ten może być sprzedawany bez kontroli. O tym, że nie ma miejsca spożywanie alkoholu w obrębie punktu – odpowiedzi udzieliło 43,7% badanych. O sytuacjach tego rodzaju raz, dwa razy w tygodniu mówi 6,3% badanych, natomiast według aż 37,5% respondentów do picia alkoholu w obrębie ich sklepu dochodzi codziennie. Dwóch sprzedawców odpowiedziało, że w obrębie ich sklepu w ciągu ostatniego miesiąca doszło do kłótni, czy bójek pod wpływem alkoholu. Pośród badanych 25% uważa widok osób pijących alkohol w ciągu ostatnich 10 lat za częstszy, tyle samo mówi, że jest on rzadszy (25%). Natomiast połowa ankietowanych jest zdania, że sytuacja nie uległa zmianie. Wśród respondentów 43,75% twierdzi, że sytuacje, kiedy osoba nieletnia próbuje kupić alkohol nie zdarzają się nigdy, taki sam odsetek respondentów deklaruje, że takie sytuacje mają miejsce ale bardzo rzadko. Około 12,5% deklaruje, że co najmniej raz w tygodniu osoba nieletnia próbuje kupić alkohol. Wszyscy respondenci deklarują, że zawsze sprawdzają dowód tożsamości młodym ludziom, którzy próbują kupić alkohol. Jedna osoba natomiast przyznała, że zdarzyła jej się sprzedaż alkoholu osobie nieletniej. Dla porównania należy wskazać, że 44,8% dorosłych mieszkańców gminy Rudna zna przypadki sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

W porównaniu do badań przeprowadzonych w 2019r., w ramach szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych wraz z zastosowaniem eksperymentu „Tajemniczy klient”, zauważa się wzrost niekorzystnych zachowań. W 2019r. spośród 17 respondentów picie w obrębie sklepu potwierdziło tylko 6% badanych, a 1 osoba przyznała, że w ostatnim miesiącu w obrębie sklepu miały miejsce bójki, czy kłótnie. Z kolei o sytuacjach, kiedy osoba nieletnia próbuje kupić alkohol 82% respondentów twierdziło, że nie zdarzają się nigdy, natomiast 18% respondentów deklarowało, że takie sytuacje mają miejsce, ale bardzo rzadko. Wszyscy z badanych respondentów również twierdzili, że zawsze sprawdzają dowód tożsamości młodym ludziom. Jednakże podczas eksperymentu z tajemniczym klientem tylko 6 sprzedawców poprosiło o okazanie dowodu tożsamości i jego brak skutkowało odmową sprzedaży alkoholu, w 12 punktach pomimo młodego wieku tajemniczego klienta sprzedano alkohol bez poproszenia o dowód, a w jednym pomimo zapytania o wiek i dowód tożsamości, sprzedawca sprzedał alkohol pod wpływem prośb kupującego.

Powyższe wyniki badań nasuwają zatem potrzebę kontroli sprzedaży wyrobów alkoholowych na terenie gminy Rudna.

E. Stan zasobów do realizacji Programu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Rudna na 2021 rok realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Na terenie gminy Rudna istnieją instytucje i inne podmioty, które realizują zadania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie. Wśród nich wymienić należy:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej – bierze udział przy konstruowaniu i realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, inicjuje działania dotyczące problematyki

uzależnień, podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, podejmuje działania w przypadku powzięcia informacji o stosowaniu przemocy domowej, opiniuje wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu, ocenia efektywność podejmowanych działań;

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej – wykonuje pracę socjalną z rodzinami, w których występuje alkoholizm, narkomania, przemoc; motywuje do podjęcia działań zmierzających do rozwiązania ww. problemów;

- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin - czynny jest w każdy piątek w godzinach 13⁰⁰ – 17⁰⁰ w GOPS w Rudnej;

- Poradnictwo psychologiczne i prawne- poradnictwo świadczone jest w GOPS w Rudnej;

- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku, w którym przemoc występuje;

- Komisariat Policji w Rudnej – realizuje zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, prowadzi działania z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy z młodzieżą szkolną oraz osobami dorosłymi, prowadzi kontrole trzeźwości kierowców;

- Placówki oświatowe i kulturalne – prowadzą profilaktyczną działalność informacyjno – edukacyjną w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.

Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rudna na 2021 rok planowana jest kwota 105.093,00zł.

ROZDZIAŁ II

DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Obecnie obowiązujące zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, maksymalne liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Rudna określone zostały Uchwałą Nr XXX/298/2018 Rady Gminy Rudna z dnia 20 czerwca 2018r.

Poniższa tabela przedstawia limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych/ maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w ostatnich trzech latach, uchwalonych przez Radę Gminy Rudna.

Rok wydania zezwole nia	Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych/ maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, uchwalonych przez Radę Gminy Rudna								Ogółem
	1) poza miejscem sprzedaży				2) w miejscu sprzedaży				
	do 4,5% alkoholu (oraz piwa	od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa	powyżej 18% alkoholu	razem	do 4,5% alkoholu (oraz piwa	od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa	powyżej 18% alkoholu	razem	
2017*	-	-	-	40	-	-	-	10	50
2018**	40	40	40	120	10	10	10	30	150
2019**	40	40	40	120	10	10	10	30	150

*w 2017r. obowiązywały ustalenia określone Uchwałą Nr X/91/2007 Rady Gminy Rudna z dnia 23.10.2007r., które dotyczyły limitu punktów sprzedaży napojów alkoholu, a nie limitu zezwoleń.

** limity zezwoleń na poszczególne rodzaje napojów alkoholowych prowadzone są od 2018r.

Ponadto od 2018r. obowiązuje zasada, że punkt sprzedaży napojów alkoholowych może być usytuowany w odległości nie mniejszej niż 50 m od przedszkola, szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, kościoła, kaplicy lub cmentarza. Wprowadzono również ograniczenie w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych, które obowiązuje między godz. 23.00 a 5.00.

Poniższa tabela przedstawia liczbę ważnych zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych na dzień 31 grudnia danego roku.

Rok	Liczba ważnych zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych		Ogółem
	przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	
2017	63*	7	70
2018	51	8	59
2019	43	7	50

*wartość wynika z łącznej liczby zezwoleń za poszczególne rodzaje napojów alkoholowych wydanych na 1 punkt

Wydawane są również zezwolenia tzw.jednorazowe, które dotyczą sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na imprezach typu festyny i inne wydarzenia. Spadek tej formy handlu napojami alkoholowymi w gminie Rudna obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba wydanych jednorazowych zezwoleń
2017	8
2018	5
2019	4

Powyższe dane wskazują, że liczba wydanych zezwoleń mieści się w ramach obowiązującego limitu zezwoleń, co więcej limit zezwoleń w ww. latach był niewykorzystany. Powodem jest zmniejszająca się liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych spowodowana zamykaniem działalności gospodarczej.

Tendencję spadkową liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych		Ogółem
	przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	
2017	23	3	26
2018	18	4	22
2019	15	3	18

W 2019 roku, pomimo mniejszej liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych w stosunku do poprzedniego roku o 4, kwota ze sprzedaży napojów alkoholowych wzrosła o blisko 1 mln (w 2018r. wynosiła 4.948.946,13zł, a w 2019r. - 5.909.368,29zł). Zasadniczy wzrost dotyczy miejscowości Rudna (o ponad 890 tys. zł). Większa sprzedaż alkoholu w tej miejscowości związana jest z większą liczbą punktów sprzedaży alkoholu niż w innych miejscowościach, jak również z tym, że jest to miejscowość przejezdna i nie tylko mieszkańcy gminy Rudna dokonują tutaj zakupów. Ponadto wzrost ze sprzedaży napojów alkoholowych zauważalny jest również w Chobieni – gdzie od końca

2016r. funkcjonuje sklep Dino oraz w Mlecznie, gdzie właściciel, oprócz posiadania zezwolenia na sprzedaż piwa, uzyskał dodatkowo zezwolenie na wino i wódkę. Dodatkowym czynnikiem jest również lokalny wzrost cen alkoholu.

Liczba punktów sprzedaży w odniesieniu do liczby mieszkańca gminy Rudna			
Rok	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców*	7742	7785	7806
Liczba punktów sprzedaży	26	22	18
Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży alkoholu	298	354	434

* dane Głównego Urzędu Statystycznego

Według sprawozdania Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2019r. w Polsce na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadało 297 osób, a w województwie dolnośląskim 290 osób. Z powyższego wynika, że liczba mieszkańców w gminie Rudna przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w 2019r. jest znacznie większa.

Od 2018r., po wprowadzeniu kolejnych ograniczeń dotyczących dostępności fizycznej alkoholu na terenie gminy Rudna, zmniejszyła się liczba przypadków naruszeń porządku publicznego związanych ze spożywaniem napojów alkoholu, jak też liczba osób kierujących pojazdami po spożyciu alkoholu. Bójki, czy kłótnie w obrębie sklepu to również pojedyncze przypadki. Z powyższego wynika, że aktualna sytuacja w zakresie ograniczania dostępności fizycznej napojów alkoholowych na terenie gminy jest zadowalająca, dlatego też nie ma potrzeby wprowadzania kolejnych ograniczeń.

ROZDZIAŁ III

CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Cel operacyjny programu:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Cele szczegółowe programu:

1. Ograniczenie spożywania napojów alkoholowych oraz stosowania narkotyków.
2. Poprawa sytuacji psychospołecznej i prawnej ofiar przemocy domowej i osób współuzależnionych.
3. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i substancji psychoaktywnych, możliwości zapobiegania uzależnieniom oraz na temat przemocy w rodzinie.
4. Wzmacnianie postaw społecznych sprzyjających ograniczaniu spożywania alkoholu i używania narkotyków.
5. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej.
6. Zwiększenie odsetka abstynentów wśród młodzieży.

7. Rozwój systemu wartości, postaw i umiejętności ułatwiających dbałość o zdrowie.
8. Promocja zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji.

Cele programu uwzględniają cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020, jak również cele określone w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rudna na lata 2017 – 2022, przyjętej uchwałą Nr XXV/251/2017 Rady Gminy Rudna z dnia 08 listopada 2017 roku.

ROZDZIAŁ IV

ZADANIA DO REALIZACJI Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Zadanie 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniami, uzależnionych oraz członków ich rodzin,

Realizacja poprzez :

- 1.1. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniami oraz członków ich rodzin.
- 1.2. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych z zakresu uzależnień.

Ocena skuteczności działania : liczba osób zgłaszających się do punktu, w tym liczba osób z problemem alkoholowym, narkotykowym, przemocą w rodzinie.

Zadanie 2 . Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- 2.1. Udzielanie poradnictwa prawnego.
- 2.2. Udzielanie wsparcia rodzinom osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków w ramach działalności punktu konsultacyjnego, o którym mowa w zadaniu 1.1.
- 2.3. Udzielanie pomocy psychologicznej rodzinom osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych przemocą.

Ocena skuteczności działania :

- liczba udzielonych porad prawnych – wskaźnik realizacji zadania 2.1.*
- liczba osób zgłaszających się do punktu – wskaźnik realizacji zadania 2.2 .*
- liczba osób zgłaszających się na spotkania – wskaźnik realizacji zadania 2.3.*

Zadanie 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Realizacja poprzez :

- 3.1. Prowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci 6-letnich oraz ze szkół podstawowych w świetlicach wiejskich w Mlecznie, Chobieni, Orsku, Gwizdanowie, Rynarcicach.
- 3.2. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach podstawowych i przedszkolach.
- 3.3. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców.
- 3.4. Prowadzenie na terenie szkół oraz ośrodków kultury programów i przedsięwzięć profilaktycznych, w tym socjoterapeutycznych, dla dzieci i młodzieży.
- 3.5. Prowadzenie programów i przedsięwzięć profilaktycznych dla osób dorosłych.

- 3.6. Prowadzenie edukacji publicznej z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii poprzez zakup materiałów, informowanie mieszkańców o ofercie pomocy na terenie gminy oraz o podejmowanych działaniach profilaktycznych.
- 3.7. Udział w ogólnopolskich kampaniach, w tym w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.
- 3.8. Organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.

Ocena skuteczności działania :

- liczba osób uczestniczących w zajęciach/programach – wskaźnik realizacji zadania 3.1., 3.2., 3.3, 3.4.,3.5.*
- liczba punktów prowadzonych zajęć/programów – wskaźnik realizacji zadania 3.1.,3.2., 3.4.*
- liczba podejmowanych działań edukacyjnych – wskaźnik realizacji zadania 3.3. i 3.6.*
- liczba programów/przedsięwzięć profilaktycznych – wskaźnik realizacji zadania 3.4., 3.5.*
- liczba osób uczestniczących w kampanii - wskaźnik realizacji zadania 3.7.*
- liczba kampanii, w których gmina Rudna wzięła udział - wskaźnik realizacji zadania 3.7.*
- liczba szkoleń/kursów, liczba uczestników – wskaźnik realizacji zadania 3.8.*

Zadanie 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Realizacja poprzez :

- 4.1. Współpracę merytoryczną.
- 4.2. Wymianę informacji.

Ocena skuteczności działania :

- liczba podejmowanych działań – wskaźnik realizacji zadania 4.1., 4.2.*

Zadanie 5. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja programu prac społecznie użytecznych, umożliwiającą udział w aktywizacji społecznej i zawodowej osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, współuzależnionym, pijącym szkodliwie, z kręgu przemocy w rodzinie.

Ocena skuteczności działania :

- liczba podejmowanych działań,*
- liczba ww. osób skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych.*

ROZDZIAŁ V

ZADANIA DO REALIZACJI WYŁĄCZNIE Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zadanie 1 . Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Realizacja poprzez :

- 1.1. Podejmowanie działań zmierzających do leczenia odwykowego, w tym finansowanie działań zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego poprzez finansowanie kosztów badania przez biegłego i wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczenia odwykowego, zleconych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 1.2. Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych.
- 1.3. Współpraca w realizacji gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- 1.4. Podnoszenie kompetencji służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 1.5. Organizacja lokalnej kampanii informacyjno-edukacyjnej z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie.
- 1.6. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 1.7. Wspieranie grup abstynenckich i trzeźwościowych.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba wydanych opinii - wskaźnik realizacji zadania 1.1.*
- *liczba wniosków do sądu o zobowiązanie osób uzależnionych od alkoholu do leczenia odwykowego - wskaźnik realizacji zadania 1.1.*
- *liczba osób uczestniczących w szkoleniu – wskaźnik realizacji zadania 1.2.*
- *rodzaje działań podejmowanych wobec ofiar przemocy w rodzinie– wskaźnik realizacji zadania 1.3.*
- *liczba ofiar przemocy objętych pomocą -wskaźnik realizacji zadania 1.3.*
- *liczba szkoleń, liczba osób uczestniczących – wskaźnik realizacji zadania 1.4.*
- *liczba kampanii, liczba osób uczestniczących w kampanii - wskaźnik realizacji zadania 1.5.*
- *liczba udzielonych usług - wskaźnik realizacji zadania 1.7.*

Zadanie 2. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Realizacja poprzez :

- 2.1. Monitorowanie przestrzegania przepisów określonych w art. 13¹ i 15 wyżej cytowanej ustawy.
- 2.2. Działania kontrolno-interwencyjne punktów sprzedaży napojów alkoholowych prowadzone przez osoby upoważnione przez Wójta do przeprowadzania kontroli.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba stwierdzonych przypadków łamania prawa, liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, liczba wniosków o wszczęcie dochodzenia , liczba wystąpień do sądu jako oskarżyciel publiczny - wskaźnik realizacji zadania 2.1.;*
- *liczba działań kontrolno-interwencyjnych – wskaźnik realizacji zadania 2.2.*

Zadanie 3. Kompetencje członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Realizacja poprzez :

- 3.1. Podnoszenie kwalifikacji członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez udział w konferencjach, szkoleniach oraz związane z tym koszty udziału i dojazdu.
- 3.2. Przy podróżach służbowych członkom komisji przysługuje zwrot kosztów podróży według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na terenie kraju zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29.01.2013r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Ocena skuteczności działania : liczba konferencji, szkoleń; liczba osób uczestniczących w szkoleniach.

ROZDZIAŁ VI

ZADANIA DO REALIZACJI WYŁĄCZNIE Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Zadanie 1 . Udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Ocena skuteczności działania :

- *liczba podejmowanych działań,*
- *liczba osób, którym udzielono pomocy.*

**ROZDZIAŁ VII
MONITORING I EWALUACJA**

Monitorowanie sytuacji występujących zagrożeń w środowisku lokalnym jest podstawą do właściwego rozeznania skali problemu uzależnień w gminie Rudna, a w konsekwencji do planowania działań profilaktycznych adekwatnie do potrzeb. Monitorowanie stanu tych problemów będzie odbywało się we współpracy z realizatorami Programu. Wyżej wymieniony monitoring będzie prowadzony poprzez:

- zbieranie i analizę uzyskanych danych szacunkowych, statystycznych, ankietowych.
- wymianę informacji między instytucjami i innymi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi założenia Programu na terenie gminy Rudna,
- prowadzenie działań mających na celu ocenę rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniami, a także monitorujących skuteczność realizowanych programów profilaktycznych,
- gromadzenie i analiza danych na temat problemu uzależnień i przemocy w gminie oraz porównywanie ich z danymi krajowymi,
- opracowanie wniosków na kolejne lata.

Ewaluacja Programu oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia efektywności poszczególnych działań, szczególnie po ich zakończeniu.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników, ocenianych w miarę potrzeb. Ewaluacja będzie miała ponadto charakter praktyczny – dane będą analizowane, celem dostarczania wniosków i rekomendacji praktycznie użytecznych dla lokalnych władz, jak również dla osób zawodowo, społecznie zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii, a także przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Ewaluacja pozwoli również na uściślenie współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

**ROZDZIAŁ VIII
USTALENIA KOŃCOWE, w tym zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej:**

1. Wydatki na wynagrodzenia, szkolenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej (GKRPA) finansowane są z budżetu gminy, przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Wydatki bieżące związane z wykonywaniem zadań przez GKRPA finansowane są jak w ust. 1.

3. Za każdy udział w posiedzeniach komisji, przeprowadzaniu kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej przysługuje wynagrodzenie w wysokości:

–Przewodniczący Komisji	13%,
–Sekretarz Komisji	11%,
–Członek Komisji	10%

minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2020r.

4. Za każdy udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, posiedzeniach grup roboczych Zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 10 % minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2020r.

3. Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 1 i 4, wypłacane będzie po przedłożeniu przez przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej bądź przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Rudnej podpisanej listy obecności stwierdzającej udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w posiedzeniu komisji, przeprowadzeniu kontroli, posiedzeniu Zespołu Interdyscyplinarnego, posiedzeniach grup roboczych, w terminie do ostatniego dnia miesiąca, w którym odbyło się posiedzenie / przeprowadzona została kontrola.

4. Wynagrodzenie wypłacane będzie raz w miesiącu, przelewem na wskazany rachunek bankowy lub odbierane osobiście w Banku Spółdzielczym we Wschowie, Oddział Rudna.

5. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży służbowych na takich samych zasadach, jak pracownikom zatrudnionym w samorządowej jednostce sfery budżetowej.

6. Prowadzenie dokumentacji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej powierza się Przewodniczącemu Komisji.